

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΑΙ ΠΑΡΑΛΛΑΓΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

Ι. ΑΙ ΨΥΧΙΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Α'. ΟΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

"Η ποικιλία είναι νόμος δυτολογικός διέπων τήν ζωὴν εἰς δλην τῆς τήν ἔκτασιν. Εἰς αὐτὴν ὑπόκειται καὶ δ ἀνθρωπος, ἐμφανίζων παραλλαγὰς ἀπὸ ἀτόμου εἰς ἄτομον εἰς τὰ κοινὰ γνωρίσματα τοῦ εἶδους. Τὰ σωματικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου, δοσον καὶ ἡ καθ' ἔκαστον κατασκευὴ τῶν μελῶν καὶ συστημάτων διαφέρουν, ἀπὸ τοῦ χημισμοῦ καὶ τῆς ιδιοσυγκρασίας μέχρι τῶν γραμμῶν τῆς ἐπιδερμίδος τῶν δακτύλων. 'Αλλὰ καὶ τὰ ψυχικὰ στοιχεῖα διαφέρουν ἐπίσης.

"Ἔχομεν παραλλαγὰς ἀναλόγως τῆς ἀντοχῆς εἰς τὸν κόπον καὶ τὰς στερήσεις, εἰς τὴν θερμότητα ἢ τὸ ψυχος, εἰς τὸν πόνον ἢ τὸν κίνδυνον. 'Ἐπίσης τὰ ἄτομα διαφέρουν ἀναλόγως τοῦ τόνου καὶ ρυθμοῦ κινήσεως, ἀναλόγως τῆς ἀντιλήψεως, ἐὰν είναι δπεικοὶ ἢ ἀκουστικοὶ, χρωματικοὶ ἢ μορφικοὶ. 'Ως πρὸς τὴν νόησιν ἐπίσης διακρίνονται εἰς εύφυετς, ἢ ἀφυετς, πρωτοτύπους ἢ μιμητικούς, θεωρητικούς ἢ πρακτικούς. 'Αναλόγως τῶν ἐνδιαφερόντων διακρίνονται εἰς όλιστας ἢ ίδεοκράτας, βιολογικούς ἢ πνευματικούς. 'Η ἔντασις τῆς βουλήσεως, ἡ σταθερότης καὶ δύναμις προσπαθείας είναι ἄλλη εἰς ἄλλους. Τὸ συναίσθημα ζωῆς διαφέρει. 'Η κοινωνικότης ἐπίσης ἔχει παραλλασσόσας μορφάς.

"Η προεπιστημονικὴ Ψυχολογία διατυπώνει ἀνέκαθεν δνομασίας χαρακτηριζούσας τὰ ἄτομα λόγῳ ἐντόνων σωματικῶν γνωρισμάτων. 'Εκεῖθεν ἐγεννήθησαν τὰ δνόματα τόσον τὰ κύρια δσον καὶ τὰ ἐπίθετα, τὰ δποῖα δλαι αἱ γλῶσσαι πλάττουν. Μία δευτέρα διάκρισις είναι οἱ χαρακτηρισμοὶ τοῦ σοφοῦ, τοῦ φρονίμου, τοῦ πολυμηχάνου, τοῦ βραδύνου, τοῦ γενναίου. Είναι ἀκόμη οἱ μικτοὶ τύποι χαρακτηρισμοὶ, τόσον ψυχολογικοὶ, δσον καὶ ἡθικοὶ, τοὺς δποῖους. Εἶναι εἰς τὴν ποίησιν, ἐπικήν, λυρικήν, δραματικήν, ὡς καὶ εἰς τὰς παροιμίας καὶ τὰ ἀποφθέγματα.

Ἐπὶ καθαρῶς ψυχολογικοῦ πεδίου ἀρχίζει ἡ θεωρητικὴ διάκρισις τόπων ἐνωρίς, λόγῳ τῆς πρακτικῆς σημασίας τῶν διακριθώσεων. Ἡ οἰκογένεια, τὸ ἐπάγγελμα, ἡ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ζωὴ ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὴν πλευρὰν ταύτην ἀνθρωπογνωσίας.

Αἱ προταθεῖσαι τυπολογίαι εἰναι πολλαὶ, λόγῳ τοῦ ὅτι ἄλλοι Ἕλαβον ἄλλην ψυχικὴν ἑκδήλωσιν ως βασικὸν γνώρισμα διαφοροποιοῦν τὰ πρόσωπα. Δύνανται γὰρ διακριθοῦν εἰς τὰς ἔξης κατηγορίας:

- α) Τύποι ἀναλόγως τῆς σωματικῆς κατασκευῆς.
- β) Τύποι ἀναλόγως τῆς ἀντιληπτικῆς καὶ διανοητικῆς ικανότητος.
- γ) Τύποι ἀναλόγως τῆς περὶ ζωῆς ἀξιολογίας.
- δ) Τύποι ἀναλόγως τῆς κοινωνικῆς ἐμφανίσεως.

α'. Οἱ τύποι ἀναλόγως τῆς σωματικῆς κατασκευῆς.

Αἱ πρῶται διακρίσεις τόπων σημειοῦνται ἐπὶ ιατρικοῦ πεδίου, ἐπειδὴ οἱ ιατροὶ σπουδάζοντες τὸν δργανισμὸν ἔβλεπον τὰς παραλλαγάς του.

Ἐχομεν μίαν τυπολογίαν ἀναγομένην εἰς τὸν Ἰπποκράτην καὶ διαστέλλουσαν τὰ πρόσωπα σωματικῶς μὲν ἀναλόγως τῆς κράσεώς των, ψυχικῶς δὲ ἀναλόγως τῆς ἐνεργητικότητος καὶ εύσυγκινησίας. Μία δευτέρα εἶναι ἡ διακρίνουσα τύπους ἀναλόγως τῆς δομῆς τοῦ σώματος, μία τρίτη δὲ συγγενής πρὸς τὴν πρώτην ἀναλόγως τῶν ἔσω ἐκκρίσεων.

1. Οἱ ἐξ ιδιοσυγκρασίας τύποι ἐνεργητικότηος καὶ εύσυγκινησίας.

Ἡ περίφημος θεωρία τοῦ Ἰπποκράτους περὶ κράσεων ἡ βραδύτερον ἐπαναληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ εἶναι ἡ πρώτη προσπάθεια διαιρέσεως τῶν ἀνθρώπων εἰς τύπους, ἀναλόγως τῆς ἐνεργητικότητος καὶ τῆς εύσυγκινησίας τὴν δποίαν παρουσιάζουν.

Ο Ἰπποκράτης († 375 π.Χ.) εἶχε διδάξει, δτὶ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι ὑπάρχουν τέσσαρα ὕγρα, τὸ αἷμα, τὸ φλέγμα, ἡ ξανθὴ χολὴ καὶ ἡ μέλαινα χολὴ. Ταῦτα εἰς τὰ διάφορα ἄτομα παρουσιάζουν διάφορον μῆιν, ἐξ οὗ καὶ ἡ διαφορὰ τῶν χαρακτήρων. Τὴν γνώμην ταύτην δ Γαληνὸς († 201 μ.Χ.) τὴν ἀνέπτυξε λεπτομερέστερον εἰς τὸ περὶ φύσεως σύστημά του.

Ο Γαληνὸς διδάσκει, δτὶ τὰ τέσσαρα στοιχεῖα τῆς ὅλης, πυρ, ἀήρ, ὕδωρ, γῆ, μὲ τὰς τέσσαρας ποιότητας, θερμόν, ψυχρόν, ὕγρόν, ξηρόν, διπαρτίζουν τόσον τὰ ἀψυχα, δσον καὶ τὰ ζῶντα ἀνθρώπινα σώματα. Εἰς τὰ στερεὰ συστατικὰ τοῦ σώματος ὑπερισχύει τὸ γεφ-

δες στοιχείον, εἰς δὲ τὰ ύγρά τὸ ὄδατῶδες. Συνέχουσα οὖσα εἶναι τὸ πνεῦμα, τὸ δποῖον θερμὸν δν ἔχει ξύραν τὴν καρδίαν.

Θεμελιώδεις χυμοὶ τοῦ σώματος εἶναι τὸ αἷμα, τὸ φλέγμα, ἡ ξανθή χολὴ καὶ ἡ μέλαινα χολὴ. Ἡ ἀνάλογος μῆδις τῶν στοιχείων τούτων γεννᾷ τὴν ἀρίστην *μέδσιν* μὲ σωματικὴν εὐεξίαν καὶ ἔξαιρετικὰς ψυχικὰς ιδιότητας¹. Τούτο δμως εἶναι κάτι τὸ σπάνιον καὶ ίδινικόν. Τὸ συγήθως συμβαῖνον εἶναι ἡ ἐπικράτησις ἐνδὲ ἐκ τῶν τεσσάρων χυμῶν. Ἐντεύθεν προέρχοντα αἱ διαφοραὶ τῶν κράσεων.

Τὸ αἷμα ἐμφανίζεται ἐπικρατοῦν εἰς σώματα ύγρά καὶ θερμά, ἡ δὲ κράσις αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἀνοιξιν, πρὸς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ πρὸς τὰ εὔκρατα κλίματα. Ἡ ξανθὴ χολὴ ἐπικρατεῖ εἰς σώματα ξηρά καὶ θερμά, ἡ δὲ κράσις αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ θέρος, τὴν νεανικὴν ἡλικίαν καὶ τὰ θερμά κλίματα. Ἡ μέλαινα χολὴ ἐπικρατεῖ εἰς σώματα ξηρά καὶ ψυχρά, ἡ δὲ κράσις αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ φθινόπωρον, πρὸς τὴν ἀνδρικὴν ἡλικίαν καὶ πρὸς τὰ ξηρά καὶ ψυχρά κλίματα. Τὸ φλέγμα τέλος ἐπικρατεῖ εἰς σώματα ύγρά καὶ ψυχρά, ἡ δὲ κράσις αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν χειμῶνα, τὸ γῆρας καὶ τὰ ψυχρά καὶ ύγρά κλίματα².

Ἡ διάκρισις αὕτη τῶν ἀνθρώπων ἀναλόγως τῶν κράσεων ἔλαβε μεγίστην διάδοσιν, τροποποιούμενη ἐκ ποικίλων ἐπόψεων. Ἡ Ἀναγέννησις ίδιαιτέρως τὴν ἐμελέτα, θεωροῦσα ἀνώτερον τύπον τὸν μελαγχολικόν, λόγῳ τοῦ βάθους τοῦ συναισθήματος. Ὁ Dürer μᾶς ἔδωσε τὸν πίνακά του «Μελαγχολία», δ δὲ Burton τὸ 1621 ἔδημοσίευσεν δλόκληρον ἔργον μὲ τίτλον «Ἀνατομία τῆς Μελαγχολίας».

1. «Ἐν μὲν δὴ καὶ πρῶτον, δτι τὴν εὔκρατον, ὡσπερ οὐχ ἀπασῶν τῶν εἰρημένων ἀρετῆ θ' ἄμα καὶ δυνάμει προῦχουσαν, ἐπελάθοντό τε καὶ τελείως παρέλιπον, ὡσπερ οὐδὲ' δλως οὖσαν, καίτοι μηδὲ φθέγξασθαι τι χωρὶς ἑκείνης ὑπὲρ τῶν ἀλλῶν δυνάμενοι». Γαληνοῦ, Περὶ κράσεων Α. 519. «Τῷ μὲν δὴ σώματι τοιούτοις δὲ εὔκρατότατος ἀνθρώπος· ωσαύτως δὲ καὶ τῇ ψυχῇ μέσος ἀκριβῶς ἔστι θρασύτητός τε καὶ δειλίας, μελλησμοῦ τε καὶ προπετείας, ἀλέου τε καὶ φθόνου. Εἴη δ' ὁ τοιούτοις εὔθυμος, φιλόστοργος, φιλάνθρωπος, οὐνετός». Δύτοδις Α. 576.

2. «Οτι μὲν ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ τὰ τῶν ζώων σώματα κέκραται καὶ ως οὐκ τοση πάντων ἔστιν ἐν τῇ κράσει μοῖρα, παλαιοῖς ἀνδράσιν Ικανῶς ἀποδέδεικται φιλοσόφων τε καὶ Ιατρῶν τοῖς ἀριστοῖς· εἰρηται δὲ καὶ πρὸ ήμων ὑπὲρ αὐτῶν τὰ εἰκότα δι' ἑτέρου γράμματος, ἐνῷ περὶ τῶν καθ' ἵπποκράτην στοιχείων ἀσκοπούμεθα». Γαληνοῦ, Περὶ κράσεων Α. 509. «Τῶν χυμῶν δὲ μὲν χρηστότατός τε καὶ οἰκειότατός ἔστι τὸ αἷμα. Τούτου δὲ οἷον ὑπόστασίς τις καὶ ίλυς ἡ μέλαινα χολὴ· ταῦτ' ἄρα καὶ ψυχρότερα τ' ἔστι καὶ παχυτέρα τοῦ αἵματος· ἡ δὲ γε ξανθὴ θερμοτέρα μακρῷ, ψυχρότατον δὲ καὶ ύγρότατον πάντων τῶν ἐν τῷ ζῷῳ τὸ φλέγμα». Δύτοδις Β. 603.

‘Ο Καντ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἀνθρωπολογίαν του ἐπεξειργάσθη τὴν δλην θεωρίαν, λόγῳ τῆς τυποκρατικῆς του σκέψεως καὶ διέκρινε:

1ον. ‘Ως πρὸς τὴν εὐδυσυγκινησίαν τὸν μελαγχολικὸν: καὶ τὸν αἰματώδη τύπον.

2ον. ‘Ως πρὸς τὸν ἐνεργητικότητα τὸν χολερικὸν καὶ τὸν φλεγματικὸν.

‘Ο φυσιοδίφης Ηυπελόντ θὰ διακρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀναλόγως τοῦ ρυθμοῦ τῶν ἔκδηλωσεων εἰς ζωηρούς, νωθρούς, βραδεῖς, δρμητικούς. Οἱ ρυθμοὶ τῆς μουσικῆς allegro, adante, largo, presto κλπ. εἰναι, λέγει, ἀντίστοιχοι πρὸς τοὺς ρυθμοὺς τοῦ χαρακτῆρος.

Βαθμηδὸν μεθ’ ἑκάστης κράσεως συνεδέθησαν ὠρισμένα ἐπὶ μέρους ψυχικὰ χαρακτηριστικὰ καὶ ὁ δρος temperamentum (ἐκ τοῦ temperego = ἀναμιγνύω) ἐγένετο δεκτὸς διεθνῶς ὡς ἀποδίδων τὸν ἔλληνικὸν δρον κρᾶσις ἢ ίδιοσυγκρασία. Μὲ τοὺς δρους αὐτοὺς ἐκφράζεται ἀκριβῶς τὸ εἶδος τῆς εὐδυσυγκινησίας καὶ ἐνεργητικότητος, οἵτοι ὁ βαθμὸς ἐρεθιστικότητος (εὐαισθησία - ἀναισθησία), ἢ γενικὴ ψυχικὴ διάθεσις ὡς πρὸς τὴν συγκίνησιν (εὐθυμία - δυσθυμία) καὶ ὁ ψυχικὸς ρυθμὸς (βραδύτης - ταχύτης)¹.

Τὰ ψυχικὰ γνωρίσματα τὰ χαρακτηρίζοντα ἑκάστην κρᾶσιν εἰναι τὰ ἔξης:

‘Ο αἴματῶδης τύπος ἔχει βλέμμα προσηλωτικόν, εἶναι ἀφροντις, πάντοντε ἐλπίζει, δίδει στιγματίαν σημασίαν εἰς ἕκαστον πρᾶγμα καὶ βοηθεῖ καλοκαγάθως τοὺς ἄλλους. Εἶναι φαιδρός, κοινωνικός, ἀκριβής εἰς τὴν ἐργασίαν τού, ἀλλὰ δὲν ἐμβαθύνει εἰς αὐτὴν καὶ δὲν ἔχει διάρκειαν εἰς τὰς ἐπιδιώξεις του. Εἶναι πρόθυμος δι’ δλα, ἀλλὰ δλίγα πράττει, δπως δ ἀπόστολος Πέτρος, δστις τὴν μίαν στιγμὴν ἀνασπᾷ τὴν μάχαιραν, ἵνα ὑπερασπισθῇ τὸν διδάσκαλον, μετ’ ὀλιγηνῷ δραν δμως ἀπαρνεῖται τοῦτον δημοσίᾳ, ἀναφωνῶν «οὐκ οἶδα τὸν ἀνθρώπον». Ο τύπος οὗτος προσαρμόζεται εὐκόλως, εἶναι ἐρω-

1. Ο δρος constitution εἰναι συγγενής, ἀλλὰ μὲ αὐτὸν ἐκφράζεται ἡ βαθυτέρα σωματοψυχική δργάνωσις τοῦ ἀτόμου.

Ο δρος χαρακτήρει εἰναι εύρυτερος, διότι πλὴν τῶν ἐμφύτων στοιχείων τῆς ίδιοσυγκρασίας περιλαμβάνει καὶ τὰ ἐπίκτητα, ἔχων διπλῆν σημασίαν, ἥθικήν καὶ τυπολογικήν. Κατὰ τὴν ἥθικήν σημασίαν ἐκφράζει τὰς σταθερὰς ἀρχάς, τὰς δποίας ἀναγνωρίζει ἐν ἀτομον καὶ κατὰ τὰς δποίας πάντοτε πράττει. Τυπολογικῶς χαρακτήρει εἰναι ἐκεῖνο τὸ δποίον χαρακτηρίζει ἐν ἀτομον καὶ τὸ διακρίνει ἀπὸ ἄλλα. Εἶναι δ ἰδιαίτερος τρόπος τοῦ σκέπτεοθαι, τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ συμπεριφορᾶς καὶ τῆς ἀντιδράσεως εἰς τοὺς ἐρεθισμούς τῆς ζωῆς. Εἶναι κάτι ταυτόσημον μὲ τὸν τύπον.

Ἐν τῇ κοινῇ χρήσει ἀτυχῶς δλοι οἱ ὡς ἀνω δροι ἐναλλάσσονται.

τύλος, τείνει πρὸς τὴν ἔλευθερίαν καὶ εἶναι θρησκευτικῶς ἀδιάφορος. Γενικῶς εἶναι εὔσυγκίνητος, δὲ λλὰ μὲν ἀστάθειαν συναισθημάτων καὶ ἀσθενῆ βιούλησιν." Εἶχει κάτι τὸ παιδικὸν εἰς τὴν ψυχοσύνθεσίν του.

"Ο χολερικὸς τύπος ἔχει βλέμμα ἐπίμονον, παρουσιάζει ἴσχυρὰν ἔνεργητικότητα, ταχύτητα δράσεως καὶ σταθερότητα βουλήσεως. Εἶναι ἀνυπόμονος καὶ εὔθυμος, ἐργάζεται κανονικῶς καὶ ἐμβαθύνει εἰς τὴν ἐργασίαν του. Εἶναι πρακτικός, ἐπιθυμεῖ νὰ διατάσσῃ τοὺς ἄλλους καὶ ἀγαπᾷ τοὺς φίλους του καὶ τὴν οἰκογένειάν του. 'Αγαπᾷ τὰ sports, ἀλλ' ὅχι καὶ τὴν κοσμικὴν ζωήν. Εἶναι αἰσιόδοξος καὶ παρουσιάζει ἀκολουθίαν ἰδεῶν καὶ πράξεως. Τοῦ ἀρέσουν αἱ νέαι Ιδέαι. Εἶναι καλὸς ρήτωρ. Διὰ τὴν τέχνην καὶ τὰς ἀφηρημένας ἐπιστήμας δλίγον ἐνδιαφέρεται. 'Η ψυχή του ἐν τῷ συνόλῳ ἔχει κάτι τὸ νεανικόν. Εἰς τὸν τύπον τούτον ἀνήκουν οἱ μεγάλοι πολιτικοί, κατακτηταί, ἔξερευνηταί καὶ ἐπιχειρηματίαι.

"Ο μελαγχολικὸς τύπος ἔχει βλέμμα δύσπιστον καὶ παρουσιάζει ἴσχυρὸν συναίσθημα μὲν δύσθυμον ἀπόχρωσιν. Σκέπτεται κατ' ἔξοχὴν τὰς δυσκολίας τῆς ζωῆς. 'Ολίγον ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν ἔξω κόσμον. Εἶναι συνεχῶς περίφροντις, δυσκόλως ύπτιος, ἀλλ' ἔκτελει ἀκριβῶς τὰς ὑποσχέσεις του. Εἶναι ἡ τυπικὴ ψυχοσύνθεσις τοῦ ώρίμου ἀνδρός.

"Ο φλεγματικὸς τύπος ἔχει βλέμμα ἀνέκφραστον, παρουσιάζει δλίγον συναίσθημα καὶ μικρὰν ἔνεργητικότητα. Τείνει πρὸς τὴν ἀπρᾶξιαν καὶ τὸν ὄλισμόν. Ποτὲ δὲν ὀργίζεται, εἶναι συντηρητικός καὶ δὲν θέλει νὰ ἀλλάσσῃ ιδέας καὶ τρόπους ζωῆς. Εἶναι οἰκονόμος, εὔπιστος, ἀνευ φιλοδοξίας καὶ συμπαθεῖ εὐκόλως. 'Ἐνδιαφέρεται διὰ τὰς ἀφηρημένας ἐπιστήμας καὶ τὰ μαθηματικά, ἐνῷ διὰ τὴν τέχνην μένει ἀδιάφορος. 'Η φαντασία του εἶναι ἐλλιπής, ἡ κρίσις του δμως ἀσφαλής. Εἰς τὸν τύπον τούτον ἀνήκουν οἱ λόγιοι καὶ οἱ ἀναλυτικοί ἐπιστήμονες.

"Η διδασκαλία αὕτη περὶ κράσεων εἶχε λησμονηθῆ κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα λόγῳ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς ψυχοφυσικῆς. Κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας δμως τὴν ἐνεθυμήθησαν πάλιν, διότι ἡ βάσις ἐπὶ τῆς δποίας ἐστηρίζετο, δηλαδὴ ἡ ἐξάρτησις τῶν ψυχικῶν ἐκδηλώσεων ἐκ τῆς χημικῆς συνθέσεως τοῦ δρυανισμοῦ, κατενοήθη δτι ἦτο ἀκριβής, ως ἀπέδειξεν ἡ ἔρευνα περὶ τῶν ἔσω ἐκκρίσεων. Παρὰ ταῦτα ἔχει ἀσθενὲς σημεῖον, δτι διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν τύπων ὑπερτονίζει δλίγα μόνον ψυχικά γνωρίσματα, παρορᾶ δὲ τὸ ἀξιολογικὸν στοιχεῖον, τὸ κατευθύνον τὴν δλην προσωπικότητα.

Οι Heymans καὶ Wiersma διατηρήσαντες τοὺς τρεῖς τύπους τοῦ Γαληνοῦ, αἴματώδη, χολερικόν, καὶ φλεγματικόν, διακρίνουν ἀκόμη

πέντε διλλους, τὸν νευρικόν, τὸν συναισθηματικόν, τὸν διμορφὸν καὶ τὸν ἀπαθῆ, ἔχοντας τὰ ἔξῆς χαρακτηριστικά¹:

‘Ο νευρικὸς τύπος εἶναι παρορμητικός, ἀλλ’ εὐκόλως ἀποθαρρυνόμενος, εὔερέθιστος, ἀλλὰ μὲν μικράν σταθερότητα. Ή διάθεσίς του ἀλλάσσει εὐκόλως καὶ παρουσιάζει ἀνακολουθίαν μεταξὺ θεωρίας καὶ πράξεως. Δὲν γνωρίζει καλῶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἶναι ἐπιπλαίος εἰς τὰς κρίσεις του. Άγαπᾷ τὰ καλὰ γεύματα, εἶναι ἐγωΐστης, ματαιόδοξος καὶ σπάταλος. Δὲν εἶναι ἀξιόπιστος, δὲν εἶναι ἀκριβής, ἀφαιρεῖται συχνά καὶ δὲν ἔχει θρησκευτικὰ ἐνδιαφέροντα. Εἰς τὸν τύπον τοῦτον ἀνήκουν πολλοὶ ποιηταί, οὓδεις δ’ ἐπιστήμων.

‘Ο συναισθηματικὸς τύπος ἔχει ἴσχυροτάτας συγκινήσεις ἐνδιαφέρεται διὰ ξένας γλώσσας καὶ τὰ μαθηματικά καὶ εἶναι ἀπότομος καὶ εὔερέθιστος. Δὲν συνδιαλλάσσεται εὐκόλως, εἶναι κλειστὸς ἀνθρώπος καὶ ἔχει τάσιν πρὸς μελαγχολίαν. Εἶναι σοβαρός, εὔσυνείδητος, ἀξιόπιστος καὶ φανατικός εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν θρησκείαν. Άδιαφορεῖ διὰ τὸν ἔρωτα, τὰ καλὰ γεύματα καὶ τὴν δόξαν. Εἶναι πρακτικός, οἰκονόμος, φιλάνθρωπος καὶ τείνει πρὸς αὐτοεξέτασιν. Δὲν τοῦ ἀρέσουν οἱ νεωτερισμοί, ἐνδιαφέρεται δύναμις διὰ τὴν τέχνην.

‘Ο σλήρης πάθους τύπος ἐμβαθύνει εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ ἔχει μεγάλην σταθερότητα. Εἶναι πρακτικός, ἀνεξάρτητος, ἀπότομος, ἀνευ φιλοδοξίας, ἀγαπᾷ τὸ ὑπαιθρὸν καὶ ἀπεχθάνεται τὴν κοσμικὴν κίνησιν. Εἶναι δύσπιστος, σοβαρός καὶ εὔσυνείδητος μὲν καθωρισμένας θρησκευτικάς καὶ ἡθικάς ἀρχάς. Δὲν ἀγαπᾷ τὰς ὄλικάς ἀπολαύσεις, οὕτε τὰ sports, οὕτε τὴν μουσικὴν. Εἶναι εὔσπλαγχνος, προσηνής ἐναντὶ τῶν ὄφισταμένων του, οἰκονόμος, εὔπιστος, ἀξιόπιστος, ἀκριβής, ἀλλ’ ὅχι πολὺ γενναῖος. Εἰς αὐτὸν ἀνήκουν οἱ πολιτικοί, φυσιοδιφαί καὶ ποιηταί.

‘Ο διμορφὸς τύπος συγγενεύει μὲν τὸν νευρικόν. “Εχει μικράν εύσυγκινησίαν, εἶναι ἐπιπλαίος, δὲν εἶναι πρακτικός καὶ δὲν γνωρίζει τοὺς ἀνθρώπους. ‘Ἐν αὐτῷ κυριαρχοῦν ὄλιστικαὶ καὶ ἐγωΐστικαὶ τάσεις, διὰ τοῦτο εἶναι ραδιομργος, ψευδολόγος, ἀναξιόπιστος καὶ ἀνακριβής. “Εχει ἰδιοφυῖαν εἰς τὴν μουσικὴν καὶ τὴν διήγησιν. Εἶναι ματαιόδοξος, σπάταλος, μὲν ἐλλιπῆ φιλοπατρίαν καὶ θρησκευτικότητα. Διανοητικῶς εὑρίσκεται κάτω τοῦ μετρίου.

‘Ο απαθῆς τύπος εἶναι δύσπιστος, δυσκόλως συμβιβαζόμενος, χωρὶς ἀνεκτικότητα. “Εχει σταθερὰς ἰδέας καὶ εἶναι περιωρισμένος εἰς ἑαυτόν. Δεικνύει ἀνεπάρκειαν διὰ τὴν πρακτικὴν ζωὴν καὶ

1. Heymans u. Wiersma, Beiträge zur speziellen Psychologie auf Grund einer Massenuntersuchung. Zeit. für Psychologie 51, VI.

εἶναι ἀναποφάσιστος. Εἶναι ἀδέξιος, ἔχει δύμας καλὴν μνήμην καὶ φαντασίαν. Ἡ τάσις του πρὸς ὄλικὰς ἀπολαύσεις εἶναι μικρὰ καὶ δὲ γωΐσμός του ἀνανάπτυκτος. Εἶναι οἰκονόμος, κλειστὸς εἰς ἑαυτόν, ψυχρὸς καὶ δχὶ γενναῖος. Δὲν ἀγαπᾷ τὰς νέας Ιδέας καὶ θεωρίας, προσκολλώμενος εἰς τὴν παράδοσιν. Τείνει πρὸς τὴν μόνωσιν καὶ εἶναι ἀκοινώνητος, δύσθυμος καὶ σκληρὸς ἔναντι τῶν ὑφισταμένων του.

Τὴν τυπολογίαν τῶν οἱ Heumann καὶ Wiersma συνήγαγον ἀπὸ 2500 χαρακτηρισμούς, τοὺς δποίους ἐζήτησαν ἀπὸ Ιατρούς διὰ γνωστὰ εἰς τούτους πρόσωπα. Οἱ ἴδιοι ἐξήτασαν 110 βιογραφίας ποιητῶν, φιλοσόφων, φυσιοθιφῶν, πολιτικῶν καὶ ἐγκληματιῶν. Οὕτως εὑραν, δτὶ αἰματώδεις ἥσαν οἱ Bacon καὶ Lessing, φλεγματικοὶ οἱ Hume, Kant, Locke, St. Mille καὶ Taine, χολερικοὶ οἱ Danton, Dickens, Mirabeau καὶ Walter Scott, πλήρεις πάθους οἱ Michelangelo, Pascal, Pasteur καὶ Nietzsche, νευρικοὶ οἱ Byron καὶ Reuter, συναισθηματικοὶ δὲ οἱ Robespierre καὶ Rousseau.

Διὰ τὴν τυπολογίαν ταύτην ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν, δτὶ τὰ ἀποτελέσματά της δὲν φαίνονται νὰ εἶναι πλήρως ἀκριβῆ. Ἡ κατάταξις εἰς τὸν αὐτὸν τύπον τῶν Robespierre καὶ Rousseau καθὼς καὶ τῶν Michelangelo, Pascal, Pasteur καὶ Nietzsche εἶναι προδήλως βεβιασμένη. Ἡ ψυχοσύνθεσις ἐκάστου τῶν προσώπων τούτων εἶναι διάφορος, ως συνάγεται σαφῶς ἐκ τῆς δλης ζωῆς των. Οὐχὶ δρθῶς περιγράφεται καὶ δὲ νευρικὸς τύπος.

Τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα προήλθον ἀπὸ τὴν ἀτέλειαν τῆς μεθόδου ἔρεύνης. Εἶχε καταρτισθῆ ἐν ἔρωτηματολόγιον περὶ ψυχικῶν ἴδιοτήτων, ἔναντι δὲ ἐκάστης ἐσημειούθο, ἐὰν ἐμφανίζεται ἢ δχὶ εἰς τὸ πρόσωπον. Δὲν ἀρκεῖ δύμας νὰ ἐξακριβώσῃ τις, ἐὰν ὑπάρχῃ μία ἴδιότης, ἀλλὰ καὶ ποίαν σημασίαν ἔχει αὗτη διὰ τὸ πρόσωπον, ως δλον νοούμενον.

2. Οἱ ἀνθρωπολογικοὶ τύποι ἀναλόγως τῆς σωματικῆς κατασκευῆς.

Ἡ βιολογία, δτε ἔλαβε τὴν διαμόρφωσιν της κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, είχεν ἐπίδρασιν καὶ ἐπὶ τὴν Ψυχολογίαν τῶν ἀνθρωπίνων τύπων. Ἡ θεωρία τοῦ Lamarck ἡ κρατήσασα τότε καὶ διδάσκουσα δτὶ ἡ προσαρμογὴ εἰς τοὺς δρους ζωῆς τοῦ περιβάλλοντος τροποποιεῖ τὰ δργανα καὶ λειτουργίας τῶν ἐμβίων δντων, μετηνέχθη εἰς τὸ ψυχολογικὸν πεδίον πρὸς ἐρμηνείαν τῶν διαφορῶν ψυχοσυνθέσεως. Ἐδιδάχθη δηλαδή, δτὶ αἱ ψυχικαὶ διαφοραὶ τῶν τύπων καὶ τῶν χαρακτήρων προήλθον ἀπὸ τὴν διάφορον σωματικὴν κατασκευὴν τὴν προκύψασαν ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς των καὶ τὸ

περιβάλλον. Οι τύποι ψυχοσυνθέσεως, εἶπον, πρέπει νὰ καθορισθοῦν διαλόγως τῆς σωματικῆς κατασκευῆς ἐκάστου. Ἐντεῦθεν ἐδημιουργήθη ἐν Γαλλίᾳ μία ἀνθρωπολογικὴ τυπολογία, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Lamarck μέχρι σήμερον ἔχει πλείστους διπάδούς¹.

Πρῶτος δὲ Thomas τῷ 1821 ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Lamarck ἐδιδαχεν, δτὶ ή σχετικὴ ἐξέλιξις ἐνδὲ συστήματος δργάνων διαικνύει τὸν βαθμὸν ἐνεργείας τῆς λειτουργίας των. Μέγας ἐγκέφαλος, ἐπὶ παραδείγματι, ἀντιστοιχεῖ πρὸς μεγάλην ἐνεργητικότητα τῶν διανοητικῶν λειτουργιῶν. Οὕτω διέκρινε τοὺς ἀνθρώπους εἰς τρεῖς τύπους, τὸν κρανιακόν, τὸν κοιλιακόν καὶ τὸν θωρακικόν. Τῷ 1826 δὲ Rostan ἐπὶ τῆς Ιδίας βάσεως ἐργασθεὶς προσέθεσε καὶ τέταρτον τύπον τὸν μυϊκόν, ως αἰτίαν δὲ διαμορφώσεως ἐκάστου ἐθεώρησε τοὺς δρους ζωῆς, τὸ εἶδος ἐργασίας, τὸ κλίμα καὶ τὴν κατοικίαν.

Πλήρη περιγραφὴν τῶν χαρακτηριστικῶν τῶν τύπων τούτων εὑρίσκομεν παρὰ τῷ Sigaud, ἔχουσαν δὲ ἐξῆς:

Ο ἐγκεφαλικὸς τύπος (*typus cerebralis*) χαρακτηρίζεται ἀπὸ λεπτοφυεῖς ἀνάστημα μὲν μέγα κρανίον, ισχυρὸν μέτωπον καὶ μικρὰς χειρας καὶ πόδας. Θωραξ καὶ κοιλία εἶναι λεπτοφυεῖς. Τὸ δλον παραστῆμα εἶναι ισχνόν. Εἶναι δὲ τύπος τοῦ διανοούμενου. Οὗτος ἀπαντᾷ εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, δπου ἡ τροφὴ εἶναι μετρία καὶ δὲ βίος καθιστικός. Ἐν Γαλλίᾳ περιλαμβάνει τὰ 9%, τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ τὰ 25% τῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελμάτων. Οἱ τοῦ τύπου τούτου ρέπουν πρὸς μελαγχολίαν καὶ πρὸς ψυχικὰς ιδιορρυθμίας.

Ο μυϊκὸς τύπος (*typus muscularis*) παρουσιάζει ισχυρούς ἀναγλύφους μύος, πλατεῖς δόμους, τετράγωνον βραχυκέφαλον κρανίον καὶ εύθειας τρίχας. Ἐμφανίζεται εἰς μέρη ἀπομεμονωμένα καὶ ἄγονα, δπου καταβάλλεται μεγάλη προσπάθεια τῶν μυῶν πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς. Ἐν Γαλλίᾳ περιλαμβάνει τὰ 47% τοῦ πληθυσμοῦ καὶ δὴ τοὺς ἐργάτας καὶ χωρικούς.

Ο αναπνευστικὸς τύπος (*typus respiratorius*) ἐμφανίζει ὑπερέξέλιξιν τοῦ θώρακος, τῆς ρινός, τῶν κοιλοτήτων τῶν οιαγόνων, καὶ τοῦ μετώπου. Ἐχει ἐξάγωνον πρόσωπον καὶ ισχυρὰν φωνήν. Εἰς αὐτὸν ἀνήκουν οἱ δρεσίβιοι καὶ οἱ νομάδες. Ο τύπος οὗτος διεμορφώθη, διότι εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους του ὑπερισχύει ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος. Ἐν Γαλλίᾳ περιλαμβάνει τὰ 30% τοῦ πληθυ-

1. Παράβ. Kretschmer E., Die französische Konstitutions- und Temperamentenlehre. Jahrbuch der Charakterologie, Bd 6, 1929.

2. Παράβ. La forme humaine, Paris 1914. Παράβ. καὶ Chaillou A. et Mac Auliffe L., Morphologie médicale, Paris 1912.

συμού καὶ δὴ τοὺς δρεινοὺς καὶ παραλίους κατοίκους. 'Ο τύπος οὗτος ἐμφανίζει ισχυρὰν ἐνεργητικότητα, ὅλλα' ἔλλειψιν πνευματικῆς ἀνεξαρτησίας.

'Ο κοιλιακὸς τύπος (*typus digestivus*) παρουσιάζει ίδιαιτέραν ἀνάπτυξιν τῆς κοιλίας, πολυσαρκίαν καὶ ἀπόθεσιν λίπους. Τὸ κατώτερον τρίτον τοῦ προσώπου καὶ τὰ ἄκρα τῆς κάτω σιαγόνος εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένα. 'Η δλη κεφαλὴ ἔχει κάτι τὸ πυραμιδοειδές. 'Ο τύπος οὗτος ἀπάντα εἰς τὰ εὔφορα μέρη. 'Ἐν Γαλλίᾳ ἀποτελεῖ τὰ 14% τοῦ πληθυσμοῦ. 'Ιδίως περιλαμβάνει τοὺς κατοίκους τῶν πλουσίων νοτίων ἐπαρχιῶν, ως καὶ τοὺς τῆς Φλάνδρας, Νορμανδίας καὶ Βρεταννῆς. 'Ο τύπος οὗτος εἶναι ψλιστής, χωρίς ἡθικάς ἀνατάσσεις, μὲ περιωρισμένην ἐνεργητικότητα καὶ βραδύνοιαν.

'Η γαλλικὴ αὕτη τυπολογία ἔχει ἀσθενὲς σημεῖον, δτὶ ζητεῖ νὰ διακρίνῃ τύπους οὐχὶ ἀναλόγως πρὸς ἐμφύτους διαφοράς, ὅλλα πρὸς τοιαύτας προελθούσας ἐκ τοῦ τρόπου ἀτομικῆς ζωῆς. Παρορᾶ δηλαδὴ τὸ ἐμφυτὸν στοιχεῖον τῆς προσωπικότητος καὶ ὑπερτονίζει τὸ ἐπίκτητον. Πλὴν τούτου ἡ ἀντιστοιχία τῶν μνημονευθέντων σωματικῶν χαρακτηριστικῶν πρὸς πνευματικάς ίδιότητας δὲν ἐμφανίζεται πάντοτε εἰς τὴν πραγματικότητα. 'Ἐπι παραδείγματι ἔχομεν μυζικοὺς τύπους μὲ ισχυρὰν διανόησιν καὶ ἐγκεφαλικοὺς μὲ μετρίαν πνευματικὴν ισχύν.

'Η ἔξωτερικὴ σωματικὴ κατασκευὴ ἡ προβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ Λαμαρκισμοῦ ἀπέβη εἰς τὰς ἡμέρας μας ἐκ νέου ἀφετηρία πρὸς καθορισμὸν μιᾶς τυπολογίας τυχούσης μεγάλης προσοχῆς, τῆς τοῦ Γερμανοῦ ψυχιάτρου Kretschmer.

'Ο Kretschmer καθορίζει τύπους ψυχοσυνθέσεως ἀναλόγως πρὸς τὴν μορφὴν καὶ κατασκευὴν τοῦ σώματος, μὲ τὴν διαφοράν, δτὶ ἐστηρίχθη εἰς ἐμφυτα ἀνθρωπολογικά γνωρίσματα τῶν ἀτόμων¹.

'Αφωρμήθη ἀπὸ τὴν ἔξετασιν τῆς σωματικῆς μορφῆς καὶ κατασκευῆς μεγάλου ἀριθμοῦ ψυχοπαθῶν, οἵτινες ὑπέφερον ἀπὸ τὰς δύο ψυχώσεις ἐξ ίδιοσυγκρασίας, τὴν μανίαν - μελαγχολίαν καὶ τὴν σχιζοφρένειαν. Κατὰ τὴν ἔρευνάν του ταύτην παρετήρησεν, δτὶ δὲλλην σωματικὴν κατασκευὴν ἔχουν τὰ ἀτομα τὰ προσβαλλόμενα ἀπὸ μανίαν - μελαγχολίαν καὶ δὲλλην τὰ πάσχοντα ἀπὸ σχιζοφρένειαν. 'Εσκέφθη λοιπόν, δτὶ, ἐφ' ὅσον ἡ ψυχοπάθεια εἶναι ὑπερ- ἡ ὑπολειτουργία τῆς κανονικῆς ψυχικῆς καταστάσεως καὶ ἐφ' ὅσον μεταξὺ τῆς ὕγιεινῆς ψυχικῆς ζωῆς, τῆς ἐλαφρῶς ἀνωμάλου καὶ τῆς νοσηρᾶς ὑπάρχει

1. Kretschmer E., *Körperbau und Charakter*, 9/10 Aufl. Berlin 1931.

ἀπλῶς διαφορὰ βαθμοῦ, ἅρα καὶ εἰς τὰ ὑγιῆ ἄτομα ὀρισμένη σωματικὴ κατασκευὴ θὰ συμβαδίζῃ μὲν ὀρισμένου εἶδους ψυχοσύνθεσιν. Ἡ μορφολογία αὗτη, καὶ αἱ μετ' αὐτῇς συμφυεῖς ψυχικαὶ προδιαθέσεις, ὡς διεπίστωσεν, ἔχουν ἔμφυτον προέλευσιν εἰς τὰ ἄτομα καὶ δὲν προέρχονται ἀπὸ ἐπίδρασιν τοῦ περιβάλλοντος.

Ἐξετάζων δὲ Kretschmer τὴν σωματικὴν κατασκευὴν τῶν ἀνθρώπων τοὺς διακρίνει εἰς τοὺς τύπους λεπτόσωμον, ἀθλητικόν, πυκνὸν καὶ δυσπλαστικόν. "Οἱοι οἱ πάσχοντες ἀπὸ σχιζοφρένειαν εἰναι λεπτοσώμου, ἀθλητικοῦ, ἢ δυσπλαστικοῦ σωματικοῦ τύπου, δλοι δὲ οἱ πάσχοντες ἐκ μανίας - μελαγχολίας εἰναι πυκνοῦ σωματικοῦ τύπου. Οἱ ὑγιεῖς ἀνθρωποι τοῦ πυκνοῦ σωματικοῦ τύπου ἔχουν κυκλόθυμον ψυχοσύνθεσιν, παρουσιάζουσαν ἐκδηλώσεις ἀντιστοίχους πρὸς τὰς τῶν πασχόντων ἐκ μανίας - μελαγχολίας, οἱ δὲ ὑγιεῖς τοῦ λεπτοσώμου καὶ ἀθλητικοῦ σωματικοῦ τύπου ἔχουν σχιζόθυμον ψυχοσύνθεσιν, παρουσιάζουσαν ἐκδηλώσεις ἀντιστοιχούσας πρὸς τὰς τῶν πασχόντων ἐκ σχιζοφρενείας. Ἡ ίδιαζουσα σωματικὴ κατασκευὴ, ἡ συνυπάρχουσα μὲν ίδιαζουσαν δργάνωσιν τῆς προσωπικότητος καὶ προσβαλλομένη ἀπὸ ὀρισμένου εἶδους ψύχωσιν ἀποτελοῦν κατὰ τὸν Kretschmer τὰ βασικὰ στοιχεῖα, δυνάμει τῶν δποίων πρέπει νὰ χωρίσωμεν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τύπους.

Οἱ σωματικοὶ τύποι ἔχουν τὰ ἕξῆς χαρακτηριστικά:

"Ο λεπτόσωμος (ἀσθενικὸς) τύπος εἰναι ἀνθρωπος μὲ κανονικὸν ὄφος, ἀλλὰ μὲ ἐλλιπή κατ' ὅγκον σωματικὴν ἀνάπτυξιν. Εἰναι λιχνός, μὲ στενοὺς καταπίπτοντας ὅμους, χεῖρας δστεώδεις καὶ βραχίονας καὶ κνήμας μὲ λεπτοὺς μῆρας. Τὸ κρανίον εἰναι μικρόν, χαμηλὸν καὶ βραχύ, μὲ μικρὰν περίμετρον. Ὁ θωρακὲς εἰναι μακρός, λισόπεδος, μὲ δξεῖας τὰς γωνίας τῶν πλευρῶν. Ἡ ἐπιδερμὶς εἰναι ἀναιμική, τὸ δὲ βάρος τοῦ σώματος ὑπὸ τὸ κανονικόν.

Τὸ πρόσωπον εἰναι στενὸν καὶ μακρόν, ώχρόν καὶ λιχνόν, δξὺ ἐν τῷ συνδλῷ. Τὸ μῆκος τῆς ρινὸς εἰναι καταφανές, ἢ δὲ κάτω σιαγῶν κλίνει πρὸς τὰ δποίω καὶ εἰναι μικρά. Ἡ δλη κατατομὴ τοῦ προσώπου σχηματίζει δξεῖαν γωνίαν μὲ κορυφὴν τὴν δξεῖαν ρίνα καὶ ἀκρα τῶν πλευρῶν τῆς τὸ μέτωπον καὶ τὸν βραχὺν καὶ πρὸς τὰ δποίω κλίνοντα πώγωνα. (Παράβ. τὰς ὑπὲρ ἀριθ. 9 καὶ 11 εἰκόνας). Τὸ περγαμμα τοῦ προσώπου δρώμενον ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰναι ώσειδές. Ἐνίστε ἔχομεν καὶ ἀποτομώτερον ώσειδές, ἀσυμμετρίαι δὲ δὲν εἰναι σκάνιαι..

Τὸ τρίχωμα τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν δφρύων εἰναι ὑπερβολικὰ ἀνεπτυγμένον, αἱ τρίχες συνήθως χονδραί, σκληραί καὶ πυκναί, εἰς δὲ τὰς γυναικας μακραί καὶ ἀφθονοι. Τὸ ὑστερογενὲς τρίχωμα εἰς τὴν ἥβην,

Πίναξ VII. Οἱ τύποι κατὰ Kreischmer

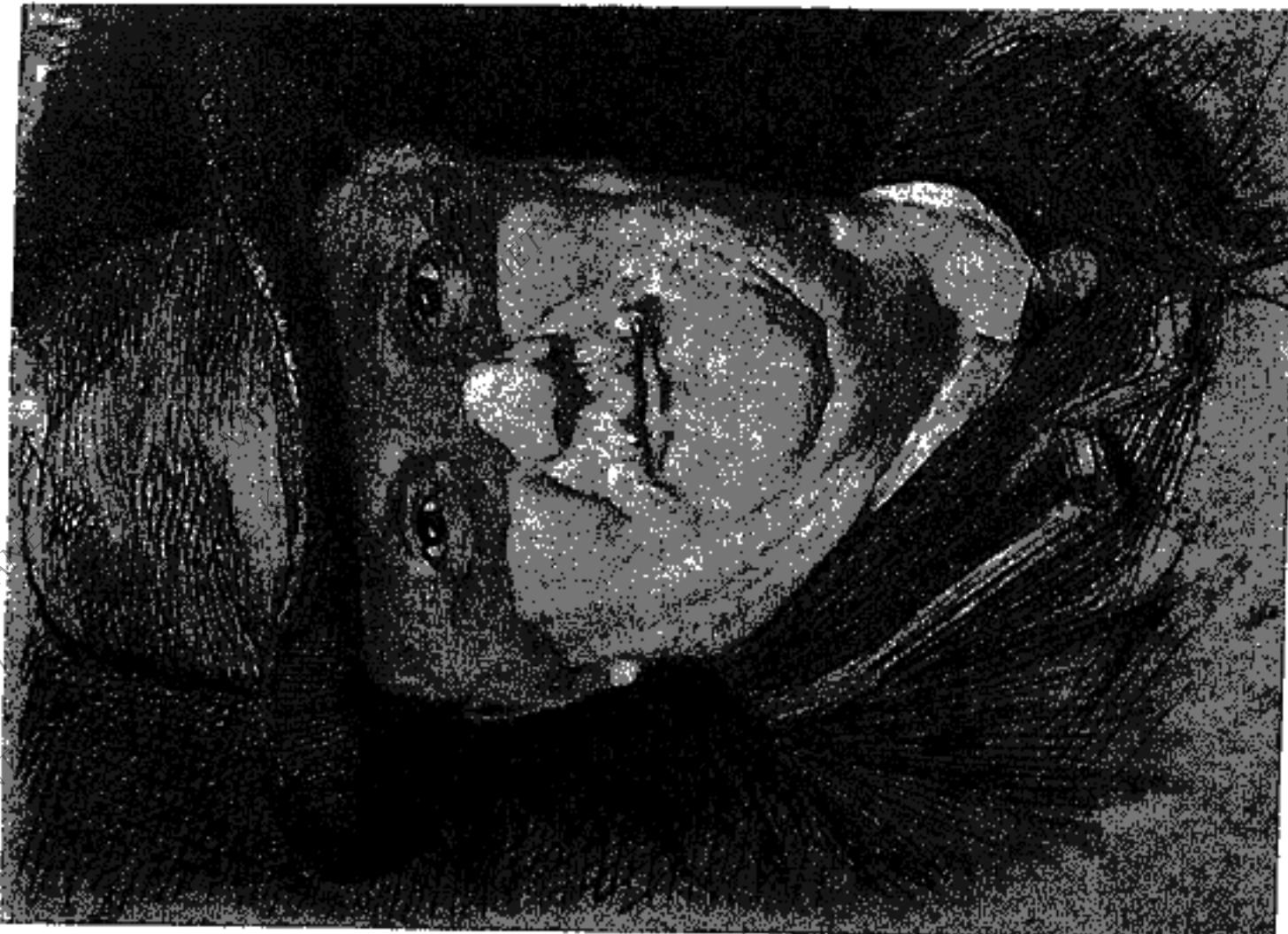
Εἰκ. 10. — Πυκνός τύπος πάσχων ἐκ μεγίας - μελαγχολίας

Εἰκ. 9. — Λεπτόσσωμος τύπος πάσχων ἐκ σχιζοφρενίας

Πίναξ VIII. Οἱ τύποι κατὰ Kretschmer

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΑΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Εἰκ. 12. — Κυκλόθυμος τύπος
(*Ο ποιητής C. F. Meyer.)

Εἰκ. 11. — Σχιζόθυμος τύπος
(*Ο ἀνθρωποτῆς Melasγθων.)

μασχάλην, στήθος καὶ γένειον εἶναι ἀραιὸν καὶ ἀσθενές. Φαλάκρα ἐμφανίζεται σπανίως, δπότε εἶναι ἀκανόνιστος. Παραλλαγὴ τοῦ τύπου τούτου εἶναι οἱ εύνουχοειδεῖς γίγαντες μὲ παιδισμὸν (*infantilismus*).

“Ο ἀθλητικὸς τύπος εἶναι μέσος ἔως ὑψηλὸς κατὰ τὸ ἀνάστημα. “Ἐχει πλατεῖς ὅμους καὶ ἰσχυρὸν θώρακα, δστις κατὰ τὴν μετάβασιν πρὸς τὴν λεκάνην λεπτύνεται. Οἱ μύες εἶναι πλαστικοὶ καὶ ἀνάγλυφοι, τὰ δὲ δστα χονδρά. Αἱ χεῖρες εἶναι μεγάλαι καὶ ἰσχυραί. Τὸ δέρμα εἶναι ἐλαστικὸν καὶ σκληρόν, οἱ δὲ λιπώδεις ἵστοι κανονικοί. Τὸ πρόσωπον ἐμφανίζει ἐν ἀνάγλυφον δστῶν πλαστικῶς ἐπεξειργασμένον. Αἱ κόγχαι τῶν δφθαλμῶν εἶναι ἔξωγκωμέναι, τὰ δὲ μῆλα τῶν παρειῶν συμπαγῆ. Ἡ κάτω σιαγών εἶναι ἰσχυρά. Τὸ κρανίον εἶναι ὑψηλόν, στενὸν καὶ ἐπίμηκες. Ἡ ρἰς εἶναι ἀμβλεῖα καὶ ἡ καμπύλη τῆς κατατομῆς ἀσθενής. Τὸ περίγραμμα τοῦ προσώπου δεικνύει παρέκκλισιν ἀπὸ τὸ ὠοειδές. Ἐνίστε εἶναι ἀσπιδοειδές.

Τὸ τρίχωμα τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν δφρύων εἶναι ὑπερβολικὰ ἀνεπτυγμένον, αἱ δὲ τρίχες χονδραί, σκληραὶ καὶ πυκναί. Εἰς τὰς γυναῖκας εἶναι μακραὶ καὶ ἄφθονοι. Τὸ ὑστερογενὲς τρίχωμα τῆς μὲν ἥβης καὶ μασχάλης εἶναι μέσον ἔως ἀσθενές, τοῦ δὲ στήθους καὶ γενελού ἰσχυρόν. Φαλάκρα ἐμφανίζεται σπανίως.

Τὸ δλον παράστημα τοῦ ἀθλητικοῦ τύπου ἔχει κάτι τὸ βαρύ, αἱ δὲ γυναῖκες ἔχουν κάτι τὸ ἀνδρικόν.

“Ο πυκνὸς τύπος (pyknischer Typ) εἶναι μέσου ἀναστήματος μὲ τάσιν πρὸς ἀπόθεσιν λίπους εἰς τὸν κορμὸν, τὴν κοιλίαν, τὰ ἰσχία καὶ τὰς κνήμας. Ἡ κεφαλή, δ θώραξ καὶ ἡ κοιλία ἔχουν ἰσχυρὰν περίμετρον. Ἡ στεφάνη τῶν ὅμων, τὰ ἄκρα καὶ οἱ μύες ἔχουν κάτι τὸ τρυφερὸν καὶ λεπτόν. Τὰ μέλη ἐν γένει εἶναι κομψὰ καὶ στρογγύλα, αἱ δὲ χεῖρες βραχεῖαι καὶ πλατεῖαι. Οἱ ὅμοι εἶναι στενοί καὶ στρογγύλοι, συχνὰ μὲ πρωθησιν πρὸς τὰ ἐμπρός. Ἡ κεφαλὴ στηρίζεται εἰς βραχὺν, ἀλλὰ συμπαγῆ καὶ ἰσχυρὸν τράχηλον, κλίνει δὲ πρὸς τὰ ἐμπρός μεταξὺ τῶν ὅμων.

Τὸ πρόσωπον εἶναι στρογγύλον, μαλακὸν καὶ πλατὺ παρουσιάζον ἰσόπεδον πεντάγωνον. Τὸ κρανίον εἶναι μέγα, στρογγύλον, πλατὺ καὶ βαθύ. Συχνὰ παρατηρεῖται ἀπόθεσις λίπους εἰς τὰ κατώτερα μῆλα τῶν παρειῶν καὶ διπλοῦς πώγων. Αἱ ρινοχειλικαὶ ρυτίδες ἔξεχουν πλαστικῶς κατὰ τὴν ὅριμον ἥλικίαν. (Παράβ. τὰς ὑπ' ἀριθ. 10 καὶ 12 εἰκόνας). Ἡ κατατομὴ τοῦ προσώπου εἶναι ἐλαφρῶς κεκαμμένη. Ἡ ρἰς τῆς ρινὸς διαγράφεται σαφῶς. Οἱ δφθαλμοὶ εἶναι μικροὶ καὶ κείνται βαθέως εἰς τὰς κόγχας. Τὸ μέτωπον εἶναι πλατὺ καὶ θολωτόν.

Τὸ τρίχωμα τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν δφρύων εἶναι μέσον ἔως ἀσθε-

νές, αἱ δὲ τρίχες μαλακαὶ καὶ συχνὰ οὐλαι. Τὸ ύστερογενὲς τρίχωμα εἰς τὴν ἥβην καὶ τὴν μασχάλην εἶναι ισχυρόν, μακρὸν καὶ χονδρόν, εἰς τὸ στῆθος μέσον ἔως ισχυρόν, εἰς δὲ τὸ γένειον καὶ διοιομόρφως ἡπλωμένον. Ἡ φάλάκρα εἶναι μεγάλη καὶ λάμπουσα, ἀρχίζουσα ἐνωρὶς μὲ τὰς ἑκατέρωθεν τοῦ μετώπου σχηματιζομένας « γωνίας τοῦ μυστικοσυμβούλου » (Geheimratsecken) καὶ προχωρούσα βαθμηδόν κανονικῶς.

Δυσπλαστικοὶ τύποι εἶναι δὲ εὔνουχοειδῆς καὶ δὲ παιδόμορφος. Ὁ εὔνουχοειδῆς ἔχει ψηλὸν ἀνάστημα, ὑπερανανάπτυξιν τῶν ὅκρων, ὑποπλασίαν τῶν γεννητικῶν δργάνων καὶ ἀπόθεσιν λίπους εἰς τὸν υπόδοριον συνεκτικὸν ιστόν. Ὁ παιδόμορφος τύπος παρουσιάζει γενικὴν ὑποπλασίαν εἰς τὴν σωματικὴν κατασκευήν, μὴ ἐμφάνισιν τοῦ ύστερογενοῦς τριχώματος τῇ ἥβῃς καὶ τοῦ προσώπου καὶ παραμονὴν καθ' δλον τὸν βίον εἰς τὸ παιδικὸν στάδιον ἔξελιξεως.

Ἐκ τῶν ὧς δινῶ σωματικῶν τύπων δὲ λεπτόσωμος καὶ δὲ δυσπλαστικὸς παρουσιάζουσαν δμοῖαν δργάνωσιν τῇ προσωπικότητος καὶ ἀποτελοῦν ἔνα ίδιαίτερον τύπον ψυχοσυνθέσεως, τὸν σχιζόθυμον. Ἐν περιπτώσει ψυχοπαθείας προσβάλλονται μόνον ἀπὸ σχιζοφρένειαν. Οἱ τοῦ πυκνοῦ σωματικοῦ τύπου ἀνήκουν εἰς τὸν κυκλόθυμον τύπον ψυχοσυνθέσεως, ἐν περιπτώσει δὲ ψυχοπαθείας προσβάλλονται μόνον ἀπὸ μανίαν - μελαγχολίαν.

Τὰ χαρακτηριστικὰ ἑκάστου τῶν δύο τούτων τύπων εἶναι τὰ ἔξῆς:

Ο σχιζόθυμος τύπος εἶναι ἀκοινώνητος, σιωπηλὸς καὶ ἐπιφυλακτικός, χαρακτηριζόμενος ἀπὸ πτωχείαν συναισθήματος καὶ κυριαρχίαν τοῦ λογικοῦ. Εἶναι σοβαρός, εὐάγωγος, εὐδιάθετος, φυσιολάτρης καὶ βιβλιόφιλος. Ἐχει ἀτομικάς ίδεας, διὰ τὰς δποίας δὲν δέχεται κανένα συμβιβασμόν. Εἶναι φανατικός καὶ αύστηρός εἰς τὰς κρίσεις του καὶ τοὺς χαρακτηρισμούς του. Εἰς τὸ ἡθικὸν πεδίον γνωρίζει ναὶ ή δχλ. Ἡ διπλωματία τοῦ εἶναι ξένη. Εἰς τὴν ἐπιστήμην παρουσιάζει αύστηράν ἀκολουθίαν καὶ θέλει νὰ κατασκευάζῃ συστήματα. Εἰς τὰς πράξεις του καὶ τὴν δλην ζωήν του δίδει σαφῆ μορφήν (Stil). Ταίγει πρὸς αὐτοπειθαρχίαν καὶ μόνωσιγ.

Αἱ σχέσεις του εἶναι ἐκλεκτικαί. Ἐπικοινωνεῖ μὲ δλίγους ἀνθρώπους, μὲ τοὺς δποίους δμως συνδέεται στενώτατα. Ἐχει ὑπερηυξημένον αύτοσυναίσθημα καὶ χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἔγωπάθειαν. Ἐχει ἔλλειψιν σθένους εἰς τὴν ζωήν καὶ νομίζει ἐαυτὸν ἀδικηθέντα καὶ παραγνωρισθέντα. Τὸ συναίσθημά του εἶναι ἀμβλύ ή καθυστερημένον ἐν σχέσει πρὸς τὸν συγχρονισμὸν αἰτίου καὶ ἐκδηλώσεως. Ἐχει τάσιν

πρὸς αὐτοσυγκέντρωσιν καὶ ἐσωτερικὴν ζωὴν. Ἡ δραστηριότης του εἶναι ἑλλιπής. Δὲν προσαρμόζεται μὲ τὸ περιβάλλον καὶ παρουσιάζει ἔλλειψιν θετικότητος. Εἶναι ψυχρὸς ὑπολογιστὴς καὶ ἐφαρμόζει τὰ σχέδιά του χωρὶς νὰ κάμπτεται ἀπὸ τίποτε. "Οταν πιστεύῃ κάτι, ἐπιδίδεται εἰς αὐτὸν μὲ πάθος. Δὲν ὑποχωρεῖ πρὸ τῶν ἐμποδίων, φθάνων μέχρι καὶ τραγικῶν συγκρούσεων. Τὰ μυστικά του καὶ τὰ σχέδιά του εἰς οὐδένα λέγει.

Συχνὰ δημιουργεῖ μεγάλα καὶ πρωτότυπα ἔργα. Εἰς τὴν πολιτικὴν εἶναι ἡ δργανωτικὴ μεγαλοφυΐα, ἡ δποία δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ αἰσθηματικότητας. Παράδειγμα εἶναι οἱ Μέγας Ἀλέξανδρος, Κατσαρ, Φρειδερίκος καὶ Ναπολέων. Εἰς τὴν ἐπιστήμην δὲ οχιζόθυμος εἶναι δρθιλογιστὴς καὶ συστηματικός. Μεταβαίνει πρὸς τὴν ἐμπειρίαν μὲ ἔτοιμον δλόκληρον σύστημα κατηγοριῶν. Παράδειγμα εἶναι οἱ Spinoza, Descartes, Locke, Kant, Hegel, Nietzsche. Εἰς τὴν τέχνην εἶναι κατὰ προτίμησιν δραματικός ἢ τραγικός, διότι σύρει τὰς ἀντιθέσεις μέχρι τέλους. Εἰς τὴν θρησκείαν εἶναι φανατικός (Καλβῖνος). Σχιζόθυμοι εἶναι τὰ 94%, τῶν ἐγκληματιῶν.

Οι ἀνήκοντες εἰς τὸν τύπον τούτον δύνανται νὰ διακριθοῦν εἰς τέσσαρας κατηγορίας.

1. Εἶναι δὲ περιεπτοφυής, εὔερέθιστος καὶ εὔθικτος τύπος. Οὗτος εἰς τὸ βάθος εἶναι ψυχρὸς καὶ κρατεῖ τοὺς ἄλλους εἰς ἀπόστασιν. Ἐνδιάφερεται διὰ τὴν τέχνην καὶ δι' ἐκλεκτὰς κοινωνικὰς σχέσεις. Εἶναι δὲ τύπος τῶν αἴθουσῶν, δὲ κομψευόμενος ἀριστοκράτης, δὲ συχνὰ ἐπιδεικνύων ἐν συναίσθημα κόρου διὰ τὴν ζωὴν (*blasé*). Αὕτη, ως λέγει, δὲν τὸν ικανοποιεῖ πλέον. Ἐν τῇ πραγματικότητι δύμως δὲν πρόκειται περὶ ἀνωτερότητος, ἀλλὰ περὶ πρωταρχικῆς συναίσθηματικῆς πτωχείας παρ' αὐτῷ.

2. Εἶναι δὲ ἀσκοπος ἰδεολόγος, δὲ μακρὰν τῆς πραγματικότητος ζῶν, δὲ κλειστὸς εἰς ἑαυτόν, δστις ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν ἐξωτερικὴν του ἐμφάνισιν καὶ παραμελεῖ ἑαυτόν, δεικνύων σαρκασμὸν καὶ στωϊκὴν ἀπάθειαν. Οὗτος συχνὰ ἐμφανίζει ἀτομικὰς ἀρχάς, Ισχυράν αὐτοπεποίθησιν, μεγάλην ἡθικὴν δύναμιν καὶ σταθερότητα.

3. Εἶναι δὲ ψυχρὸς ἐγωῖστης, δὲ ἀσυγκίνητος, δεσποτικός καὶ τυραννικός τύπος, δστις εὔχαριστεῖται νὰ διατάσσῃ καὶ νὰ ἐμφανίζεται κοινωνικῶς ως ὑπερέχων, μὲ φανατικοὺς ἔχθρούς καὶ φίλους.

4. Εἶναι δὲ στεγνὸς ψυχικῶς καὶ χλιαρὸς τύπος, δὲ ἀργόσχολος καὶ ἀκατάστατος, δὲνεν ἐνεργητικότητος καὶ πνεύματος, δὲ ζῶν κατὰ συνθήκην εἰς δλας του τὰς ἐκδηλώσεις.

Ἐπίτασις τοῦ σχιζοθύμου τύπου, κάτι ἐνδιάμεσον μεταξὺ ὅγιος καὶ παθολογικοῦ εἶναι δὲ σχιζοειδῆς τύπος, νοσηρὰ δὲ ἐκδήλωσις

τούτου εἶναι δ σχιζοφρενής. Ἡ σχιζοφρένεια εἶναι ἡ νόσος ἐκείνη, τὴν δποίαν δ Kraepelin εἶχε χαρακτηρίσει ὡς πρώτου παραφροσύνην (dementia praecox) καὶ τῆς δποίας κύριον γνώρισμα εἶναι εἰς διπλοῦς Φυχικὸς χωρισμός:

1ον. Χωρισμὸς τοῦ προσώπου ἀπὸ τὸ περιβάλλον του καὶ αὐτισμὸς, ἥτοι ἀποκλεισμὸς του εἰς ἑαυτὸν (Autismus).

2ον. Χωρισμὸς τῶν Φυχικῶν λειτουργιῶν ἀπὸ ἀλλήλων μέχρι τοῦ σημείου, ὃστε νὰ παρέχεται ἡ ἐντύπωσις, διὰ δισθενῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ σύμφυρμα πολλῶν προσωπικοτήτων.

***Ιξιδόθυμος** τύπος ἀπεκλήθη ὑπὸ τοῦ Kretschmer δ ἔχων ἀθλητικὸν σωματικὸν τύπον. Ἐνῷ ἐταλαντεύθη ἐν ἀρχῇ ως πρὸς τὰ Φυχικὰ χαρακτηριστικὰ τούτου, εἰς μεταγενεστέρας ἐργασίας του ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Emke διέγραψε τὸν τύπον τούτον ὡς ἔξῆς¹. ***Οἰξιδόθυμος** (ἀθλητικὸς) ἔχει τὰ γνωρίσματα τῆς σταθερότητος. Εἶναι βραδύς, μετρημένος, ισορροπημένος εἰς τὰς κινήσεις, βαρὺς εἰς τὰ διαβήματά του, μονότονος καὶ λακωνικὸς κατὰ τὴν ὁμιλίαν του. Προτιμᾷ τὴν ἐργασίαν τῆς δυνάμεως. Δὲν ἀγαπᾷ λεπτολόγους ἀπασχολήσεις, ἡ πρωτοτυπία του εἶναι ἡλαττωμένη καὶ προτιμᾷ τὴν δμοιομορφίαν.

***Ο κυκλόθυμος τύπος** εἶναι δ ἀντίπους τοῦ σχιζοθύμου. Χαρακτηρίζεται ἀπὸ βαθεῖαν εύσυγκινησίαν καθοριζόμενος ἀπὸ τὸ συναίσθημα καὶ δχι ἀπὸ τὴν νόησιν. Εἶναι κοινωνικός, καλόκαρδος, εύγενής καὶ φιλόφρων. Γνωρίζει τὸν συμβιβασμόν, χωρὶς νὰ εἶναι δνευ χαρακτήρος. Δὲν ἀγαπᾷ τὰ συστήματα. Ἀναλόγως τῆς περιστάσεως διατυπώνει ἐκάστοτε κατὰ νέον τρόπον τὴν γνώμην του. Ποτὲ δὲν λέγει ἐν καθαρὸν ναι ή δχι. Δὲν θέλει νὰ ἔχῃ ἑτοίμους ἀρχάς. Εἶναι πραγματιστής, φιλάνθρωπος καὶ προσαρμόζεται εύκολως μὲ τὸ περιβάλλον. Εἰς τὰς ἡθικὰς του ἀντιλήψεις δὲν τὸν διέπει εἰς Rigorismus. Ἀγαπᾷ τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἀνθρώπους, δπως εἶναι, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ τοὺς διορθώσῃ. "Εχει παιδικὸν πεῖσμα μὲ τάσιν πρὸς ύλικὰς ἀπολαύσεις.

***Η διανόησίς του** ὑποχωρεῖ πρὸ τοῦ συναισθήματος. Εὐχαριστεῖται νὰ παρέχῃ χαρὰν εἰς τοὺς ἄλλους. Εἶναι ἀεικίνητος καὶ πολυπράγμων. Δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν μορφήν, ἀλλὰ διὰ τὸ περιεχόμενον. Δὲν ὑποστηρίζει μὲ πάθος τὰς ἴδεας του. Ἐπειδὴ συχνὰ κάμνει συμβιβασμὸς τὸ Ηυπορ τὸν συνοδεύει χαρακτηριστικῶς. Εἰς τὴν πολιτικὴν ἐκδηλοῦται ὡς καλὸς ἀρχῶν καὶ ἐπιδέξιος διπλωμάτης

1. Παράβ. Kretschmer E. - Emke W., Die Persönlichkeit der Athletiker, Leipzig 1936.

(Mirabeau, Robespierre). Εἰς τὴν ἐπιστήμην εἶναι ἐμπειρικὸν πνεῦμα φέρον μεθ' ἑαυτοῦ ἐν πίνισμα ἀπὸ a priori κατηγορίας. Εἶναι δὲ τύπος τοῦ ἔξερευνητοῦ, τοῦ περιηγητοῦ, τοῦ ἀναλυτικοῦ ἐπιστήμονος, τοῦ καταρτίζοντος σειρὰν συλλογῶν καὶ παρατηρήσεων, μὴ διατυπούμενος δημοσίᾳ θεωρίας. Εἰς τὴν λογοτεχνίαν εἶναι ἐπικός. Ἀγαπᾷ τὴν διήγησιν καὶ τὸν εὐχαριστοῦν αἱ λεπτομέρειαι. Ἐξεικονίζει τὰς ἀδυναμίας τῶν ἡρώων του, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀγαπᾶ (Balzac, Zola). Δὲν δημιουργεῖ ιδανικοὺς τύπους. Εἰς τὴν θρησκείαν προσπαθεῖ νὰ συμβιβάζῃ τὰς πεποιθήσεις του μὲ τὴν πραγματικότητα, μὴ ἀκολουθῶν τυφλῶς τὴν παράδοσιν (Λούθηρος).

* Η δληψυχική του διάθεσις παρουσιάζει μίαν ταλάντευσιν μεταξὺ εύθυμιας καὶ δυσθυμιας, ἐξ οὗ καὶ ἡ δύναμισια κύκλοθυμος.
* Οταν ἀποκλίνῃ πρὸς τὸν πόλον τῆς εύθυμιας καὶ διεγέρσεως (ὑπομανιακὸς) εἶναι ζωηρός, ἀστεῖος, δεύθυμος, δρυιζόμενος εὐκόλως, ἀλλὰ καὶ ἡρεμῶν εὐκόλως. Εἶναι δὲ τύπος ἐκεῖνος τοῦ φλυάρου, δύστις συζητεῖ θορυβωδῶς, ἀλλὰ καὶ μὲ ἐγωῖσμόν, καὶ δ δποῖος κατὰ βάθος εἶναι ἐπιπόλαιος, ἀλλὰ καὶ ἄκακος. Οταν ἀποκλίνῃ πρὸς τὸν πόλον τῆς δυσθυμιας καὶ καταθλίψεως εἶναι ἥσυχος, σιωπηλός, βαθὺς κατὰ τὸ συναίσθημα, μὲ τροπήν πρὸς τὴν λύπην, ἀπαισιόδοξος καὶ δίνει αὐτοπεποιθήσεως.

Κυκλόθυμοι εἶναι μόνον τὰ 6%, τῶν ἐγκληματιῶν, ἀλλὰ καὶ οὗτοι μόνον διὰ μικροεγκλήματα βαρύνονται.

Οι ἀνήκοντες εἰς τὸν τύπον τούτον δύνανται νὰ διακριθοῦν εἰς τὰς ἔξῆς τρεῖς κατηγορίας:

1. Εἶναι οἱ ἡρεμοί, πνευματώδεις καὶ εὐχάριστοι causeurs τῶν συναναστροφῶν, οἱ δποῖοι ζωντανεύοντες πᾶν δὲ διηγούνται, ώς καὶ οἱ λασοφιλεῖς τύποι καὶ οἱ καλοὶ φίλοι.

2. Εἶναι οἱ δραστήριοι δίνθρωποι τῆς πράξεως, οἱ πλήρεις ἐνεργητικότητος μὲ τὸ ἀσφαλὲς bon sens, οἱ διακρινόμενοι εἰς πρακτικὰ ἐπαγγέλματα καὶ μεγάλας ἐπιχειρήσεις.

3. Εἶναι οἱ φιλισταῖοι τῆς ἀπολαυστικῆς καὶ ἔξησφαλισμένης ζωῆς, οἱ ἡμιμαθεῖς μικροαστοί μὲ τὴν μετρίαν εύφυταν καὶ οἱ πανευαγμὲ τὴν φευδῆ ἔξωτερικὴν ἐμφάνισιν.

* Επίτασις τοῦ κυκλοθύμου τύπου, κάτι ἐνδιάμεσον μεταξὺ ὅγιοῦς καὶ παθολογικοῦ εἶναι δὲ κυκλοειδῆς τύπος, νοσηρὰ δὲ ἐκδήλωσις τούτου εἶναι δὲ μανιακοκαταθλιπτικός ψυχοπαθής τύπος. Η μανιαμελαγχολία, ή κυκλικὴ παραφροσύνη (manisch-depressive Irresein, ή zirkkuläres Irresein) παρουσιάζει ἐν ἐπιτάσει ἐκεῖνο ἀκριβῶς, τὸ δποῖον λείπει ἀπὸ τὸν σχιζοφρενῆ τύπον, τὴν συναίσθηματικὴν ζωήν. Κατ' αὐτὴν παρουσιάζονται περιοδικαὶ ταλαντεύσεις μεταξὺ μεγά-

λης καταθλίψεως καὶ διεγέρσεως. Ἡ ταλάντευσις δύναται νὰ ἐμφανισθῇ εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ὄτομον, ἢ εἴς τινα μὲν ὄτομα νὰ ὑπερισχύῃ ἢ κατάθλιψις, εἰς ἄλλα δὲ ἢ διέγερσις.

Ἡ τυπολογία τοῦ Kretschmer ἔτυχε μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Ἐρευναὶ γενόμεναι ἀπὸ μαθητᾶς του καὶ ἀπὸ ἄλλους ἐπιστήμονας εἰς πλείστας χώρας ἐπεβεβαίωσαν τὸ δρθὸν τῆς βάσεως ἐπὶ τῆς δποίας στηρίζεται. Ἐπαληθεύσεις τῆς θεωρίας ἔγένοντο κατὰ ποικίλους τρόπους.

Οἱ Van der Horst καὶ Kibler ὑπέβαλον εἰς ἑξέτασιν 77 πρόσωπα, ἐκ τῶν δποίων 36 εἶχον σωματικὰ χαρακτηριστικὰ πυκνοῦ τύπου καὶ 41 λεπτοσώμου. Εἰς αὐτοὺς ὑπεβλήθη ἀνὰ ἐν ἐρωτηματολόγιον περιλαμβάνον δλα τὰ ψυχικὰ γνωρίσματα καὶ τῆς κυκλοθύμου καὶ τῆς σχιζοθύμου ψυχοσυνθέσεως, μὲ τὴν παραγγελίαν νὰ ἀπαντήσουν ποῖα ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν τούτων ἀναγνωρίζουν ως ὑπάρχοντα εἰς τὸν ἑαυτὸν τους. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο, δτὶ 94,4 % ἐκ τῶν ἀπαντήσεων τῶν ἀτόμων τοῦ πυκνοῦ σωματικοῦ τύπου ἐβεβαίωσαν, δτὶ ταῦτα ἔχουν τὰ γνωρίσματα τῆς κυκλοθύμου ψυχοσυνθέσεως, καὶ 70,7 % ἐκ τῶν ἀπαντήσεων τῶν ἀτόμων τοῦ λεπτοσώμου σωματικοῦ τύπου ἐβεβαίωσαν, δτὶ ἔχουν τὰ γνωρίσματα τῆς σχιζοθύμου ψυχοσυνθέσεως.

Ἀκόμη καὶ λαογραφικὰ στοιχεῖα συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς τυπολογίας τοῦ Kretschmer. Εἰς δλους τοὺς λαοὺς δ Διάβολος ἔξεικονζεται δις δστεῶδης καὶ λιπόσαρκος. Παχὺς καὶ εὔτραφής Διάβολος εἶναι κάτι ἀκατανόητον. Ἐπίσης ἀσκητής ἢ ἄγιος παχύσαρκος εἶναι ἄγνωστον πρᾶγμα. Ὁ τύπος τῶν εύσώμων καὶ παχυσάρκων νοεῖται κοινῶς ως συνοδευόμενος ἀπὸ καλοκαγαθίαν, συμβιβαστικότητα καὶ ἔλλειψιν ἀποκλειστικότητος.

Ἡ κατανομὴ τοῦ πληθυσμοῦ ἐν Γερμανίᾳ καὶ Ρωσσίᾳ ως πρὸς τὸν σωματικὸν τύπον εὑρέθη ἔχουσα ως ἑξῆς: Τὰ 20 % ἥσαν πυκνοί, 40 - 50 % λεπτόσωμοι ἢ ἀθλητικοί, 20 % μικτοί καὶ 5 - 10 % ἰδιαίτεροι τύποι.

Ἡ διάκρισις τοῦ τύπου εἶναι δυνατὴ ἢδη ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας κατὰ 60 %.

Ἐν Ἑλλάδι ἔξ ἐπταετῶν ἐρευνῶν τὰς δποίας διεξηγάγομεν ἐπὶ φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης διεπιστώσαμεν ἀκριβεῖαν τῆς τυπολογίας ἐπὶ τῶν ἔχοντων χαρακτηριστικὰ λεπτοσώμου ἢ πυκνοῦ τύπου. Πράγματι ἐμφανίζουν οἱ μὲν λεπτόσωμοι σχιζοθύμοι, οἱ δὲ πυκνοὶ κυκλοθυμίαν. Ὁ ἀριθμὸς ὅμως τῶν καθαρῶν τούτων σωματικῶν τύπων δὲν εἶναι μέγας, διότι οἱ μικτοὶ τύποι πλειο-

Ψηφοῦν παρ' ἡμῖν, μὲ ἐλαφράν ἀπόκλισιν πρὸς τὴν πυκνὴν σωματικὴν κατασκευὴν.

Τὰ προσωρινὰ δεδομένα περὶ ἑκδήλων τύπων ἐν Ἑλλάδι εἰναι, δτι ἔχομεν 47 % σχιζοθύμους ἐν σχέσει πρὸς 53 % κυκλοθύμους.

3. Οἱ τύποι τῆς ἐνδοκρινολογίας.

Ἡ γνῶμη τοῦ Ἰπποκράτους καὶ τοῦ Γαληνοῦ περὶ χυμῶν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι, ἡ κρᾶσις τῶν δποίων ἐπηρεάζει καὶ τὸν δργανισμὸν καὶ τὰς ψυχικὰς ἑκδηλώσεις τῶν ἀτόμων, ἀνεγράφη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καὶ πάλιν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς ἐρεύνης τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Παρετηρήθη σχετικῶς, δτι ὀρισμένοι ἀδένες τοῦ δργανισμοῦ διὰ τῶν ἐκκρίσεών των ἔχουν ιδιαίτερα σημασίαν διὰ τὴν σωματικὴν καὶ ψυχικὴν σύνθεσιν τῶν ἀτόμων. Εἶναι τὸ φαινόμενον τῶν **ἔσω ἐκκρίσεων**.

"Ἔσω ἐκκρισίς εἶναι ἡ λειτουργία ἀδένων τινῶν, οἵτινες παράγουν οὖσιας χυνομένας εἰς τὸ αἷμα καὶ ἐπιδρῶσας διὰ τοῦ αἷματος ἐπὶ τοῦ σωματοψυχικοῦ δργανισμοῦ. Ἐπειδὴ αἱ ἔξ αὐτῶν προερχόμεναι οὖσιαι διεγείρουν πλείστας σωματικὰς καὶ ψυχικὰς λειτουργίας, δνομάζονται **δρμόναι**. Οἱ ἀδένες οὗτοι εἶναι δ θυρεοειδῆς, οἱ παραθυρεοειδεῖς, δ θύμος ἀδήν, ἡ ὑπόφυσις, οἱ γενετήσιοι καὶ οἱ ἐπινεφρίδιοι ἀδένες. Ἡ λειτουργία πάντων τούτων ἀφίνει τὴν σφραγίδα της εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα, εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος καὶ τὸν σχηματισμὸν τῆς μορφῆς, εἰς τὴν ἐναλλαγὴν τῆς ὅλης, τὴν δυναμικότητα τῶν συγκινήσεων καὶ τὴν ψυχικὴν ἑκδήλωσιν ἐν γένει.

"Ο θυρεοειδῆς ἀδήν εὑρίσκεται εἰς τὸ πρόσθιον μέρος τοῦ τραχῆλου, δλίγον κατωτέρω τοῦ λάρυγγος καὶ ἔμπροσθεν τῆς ἀρχῆς τῆς τραχείας, ἀποτελούμενος ἐκ δύο λοβῶν. Ὅπολειτουργία τούτου (ὑποθυρεοειδία) προκαλεῖ τὰ ἔξης φαινόμενα. Τὸ ἀνάστημα τοῦ ἀτόμου παραμένει μικρόν, τὸ δέρμα ἀλλοιούμενο συνεπείᾳ βλεννώδους οἰδήματος τοῦ ὑποδορίου συνεκτικοῦ ιστοῦ, ἡ ἐπιδερμίς εἶναι ξηρὰ καὶ ἀναιμική καὶ ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος χαμηλή. Ὅπάρχει τάσις πρὸς πρώτον πτῶσιν τῶν τριχῶν καὶ πρόωρον ἀρτηριοσκλήρωσιν. Τὸ δέρμα τοῦ προσώπου καὶ τὰ βλέφαρα τείνουν πρὸς ἔξδυκωσιν, αἱ δφρύες ἔχουν ἀσθενῆ διαμόρφωσιν καὶ λείπει ἀπὸ αὐτὰς τὸ ἔξωτερικὸν τρίτον.

Ψυχικῶς οἱ ἀνθρωποι οὗτοι εἶναι φλεγματικοί, μὲ μίκραν ἐνεργητικότητα καὶ κουράζονται εὐκόλως. Ἡ ἐπίτασις τῆς ὑπολειτουργίας ὁδηγεῖ εἰς τὴν παθολογικὴν κατάστασιν τοῦ **μυξοειδήματος**, καθ' δ δ ὑποδόριος ιστὸς ἔχει ιδιαίτερα σημάντισιν, ἡ δὲ ἐπιδερμίς εἶναι ιχθυοειδής. Ἐμφανίζονται διαταραχαί τῆς αὔξησεως, ἡ δὲ γενε-